

ISSN (Print) 2616-7174
ISSN (Online) 2663-2500

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ЖУРНАЛИСТИКА сериясы

JOURNALISM Series

Серия **ЖУРНАЛИСТИКА**

№2(131)/2020

1995 жылдан бастап шығады

Founded in 1995

Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады

Published 4 times a year

Выходит 4 раза в год

Нұр-Сұлтан, 2020

Nur-Sultan, 2020

Нур-Султан, 2020

Бас редакторы **Қайрат Сак**
ф.ғ.к., профессор, Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Бас редактордың орынбасары **Серік Тахан** *ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан*

Бас редактордың орынбасары **Гүлнар Кендірбай** *PhD, Колумбия университеті, Нью-Йорк, АҚШ*

Редакция алқасы

Алдабергенов Қырықбай	т.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Асанов Камашке	ф.ғ.д., проф., Е.А. Бөкетов ат. ҚарМУ, Қарағанды, Қазақстан
Әбдіманұлы Өмірхан	ф.ғ.д., проф., Әл-Фараби ат. ҚазҰУ, Алматы, Қазақстан
Әбішева Вера	ф.ғ.д., проф., Е.А. Бөкетов ат. ҚарМУ, Қарағанды, Қазақстан
Әшірбекова Гүлмира	ф.ғ.к., доцент, Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Браун Михаил	PhD, проф., Вайоминг университеті, Ларами, АҚШ
Дзялошинский Иосиф	ф.ғ.д., проф., Экономика жоғары мектебі, Мәскеу, Ресей
Есдаулетов Айтмұханбет	к.ф.н., доцент, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Жақып Бауыржан	ф.ғ.д., проф., Әл-Фараби ат. ҚазҰУ, Алматы, Қазақстан
Жусупова Алматы	ф.ғ.к., доцент, А. Байтұрсынов ат. ҚМУ, Қостанай, Қазақстан
Ирназаров Қудрат	т.ғ.д., проф., М. Ұлықбек ат. Өзбекстан Ұлттық университеті, Ташкент, Өзбекстан
Корконосенко Сергей	саяси ғ.д., проф., Санкт-Петербург мемлекеттік университеті, Санкт-Петербург, Ресей
Қара Әбдізақ	т.ғ.д., проф., Мимар Синан Көркемөнер университеті, Стамбұл, Түркия
Қозыбаев Сағымбай	т.ғ.д., проф., Әл-Фараби ат. ҚазҰУ, Алматы, Қазақстан
Лебедева Татьяна	ф.ғ.д., проф., Еуропа PR институты, Париж, Франция
Нұртазина Роза	саяси ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Омашев Намазалы	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ризун Владимир	ф.ғ.д. проф., Т. Шевченко ат. Киев ұлттық университеті, Киев, Украина
Саид Агил бин Шех	PhD, проф., Малайзия Путра университеті, Серданг, Малайзия
Саудбаев Мадияр	PhD, С. Демирел ат. университет, Алматы, Қазақстан
Сердәлі Бекжігіт	ф.ғ.к., проф. м.а., Қ.А. Ясауи ат. ХҚТУ, Түркістан, Қазақстан
Тоқтағазин Мұратбек	ф.ғ.к., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Халилов Әбдіғани	PhD, проф., Ж. Баласағұн ат. Қырғыз мемлекеттік университеті, Бішкек, Қырғызстан
Ченгел Хулия Касапоглу	PhD, Анкара Хаджы Байрам Вели университеті, Анкара, Түркия
Шайхитдинова Светлана	филол.ғ.д., проф., Қазан федералды университеті, Қазан, Ресей
Шындалиева Меңдігүл	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Шестеркина Людмила	ф.ғ.д., проф., Оңтүстік-Орал мемлекеттік университеті, Челябинск, Ресей
Шульцман Петр	өнертану ғ.к., доцент, Ресей мемлекеттік университеті, Мәскеу, Ресей

Жауапты редактор, компьютерде беттеген: **Г. Базылхан**

Жауапты хатшы: **Г. Ертасова**

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қ.Сәтбаев к-сі, 2, 402 каб.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. **ЖУРНАЛИСТИКА** сериясы
Меншіктенуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК.
ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27. 03. 2018 ж. №16995-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.
Мерзімділігі: жылына 4 рет. Тиражы: 17 дана. Басуға 09.06.2020 ж. қол қойылды.
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1, тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief **Kairat Sak**

Candidate of Philology, Professor, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Deputy Editor-in-Chief **Serik Takhan** *Doctor of Philology, Prof., Nur-Sultan, Kazakhstan*

Deputy Editor-in-Chief **Gulnar Kendirbai** *PhD, Professor, Columbia University, New York, USA*

Editorial board

Aldabergenov Kyrykbai	Doctor of Historical Sciences, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Asanov Kamashke	Doctor of Philology, Prof., E.A. Buketov KSU, Karaganda, Kazakhstan
Abdimanuly Omirkhan	Doctor of Philology, Prof., Al-Farabi KazNU, Almaty, Kazakhstan
Abisheva Vera	Doctor of Philology, Prof., E.A. Buketov KSU, Karaganda, Kazakhstan
Ashirbekova Gulmira	Candidate of Philology, Assoc. Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Brown Michael	PhD, Prof., University of Wyoming, Laramie, USA
Dzyaloshinski Iosif	Doctor of Philology, Prof., Higher School of Economics, Moscow, Russia
Yesdauletov Aitmukhanbet	Candidate of Philology, Associate Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Jakyp Baurjan	Doctor of Philology, Prof., Al-Farabi KazNU, Almaty, Kazakhstan
Zhussupova Almatay	Candidate of Philology, Assoc. Prof., A. Baitursynov KSU, Kostanay, Kazakhstan
Irnazarov Kudrat	Candidate of Philology, Assoc.Prof., NUU nam. M. Ulugbek, Tashkent, Uzbekistan
Korkonosenko Sergei	Doctor of Political Sciences, Prof., Saint Petersburg State University, Russia
Kara Abdiuakap	Doctor of Historical Sciences, Prof., Mimar Sinan Fine Art University, Istanbul, Turkey
Kozybayev Sagymbai	Doctor of Historical Sciences, Prof., Al-Farabi KazNU, Almaty, Kazakhstan
Lebedeva Tatiana	Doctor of Philology, Prof., European PR Institute, Paris, France
Nurtazina Roza	Doctor of Political Sciences, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Omashev Namazaly	Doctor of Philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Rizun Volodymyr	Doctor of Philology, Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kiev, Ukraine
Syed Agil bin Shekh	PhD, Prof., University Putra Malaysia, Serdang, Malaysia
Saubayev Madiyar	PhD, Prof., Suleyman Demirel University, Almaty, Kazakhstan
Serdali Bekzhigit	Candidate of Philology, Assoc. Prof, A. Yassawi University, Turkestan, Kazakhstan
Toktagazin Muratbek	Candidate of Philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Khalilov Abdygani	PhD, Prof., KNU named after J. Balasagyn, Bishkek, Kyrgyzstan
Chengel Hulya Kasapoglu	PhD, Prof., Ankara Haci Bayram Veli University, Ankara, Turkey
Shaikhidinova Svetlana	Doctor of Philosophy, Prof., Kazan Federal University, Kazan, Russia
Shindaliyeva Menlikul	Doctor of Philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Shesterkina Ludmila	Doctor of Philology, Prof., South Ural State University, Chelyabinsk, Russia
Shultsman Petr	Candidate of Art, Assoc. Prof., Russian State University, Moscow, Russia

Executive editor, computer layout: **G. Bazylkhan**

Executive Secretary: **G. Yertassova**

Editorial address: 2, K.Satpayev str., of.402, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010008

Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. JOURNALISM Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity off economic conduct «L.N. Gumilyov Eurasian National University», Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan.

Registration certificate No 16995-Ж from 27.03. 2018.

Periodicity: 4 times a year. Circulation: 17 copies. Signed in print: 09.06.2020

Address of printing house: 13/1, Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext.31413)

Главный редактор: **Кайрат Сак**

кандидат филологических наук, профессор, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Зам. главного редактора: **Серик Тахан** *д.ф.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан*

Зам. главного редактора: **Гульнар Кендирбай** *PhD, Колумбийский университет, Нью-Йорк, США*

Редакционная коллегия

Алдабергенов Кырыкбай	д.ист.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Асанов Камашке	д.ф.н., проф., КарГУ им. Е.А. Букетова, Караганда, Казахстан
Абдиманулы Омирхан	д.ф.н., проф., КазНУ им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан
Абишева Вера	д.ф.н., проф., КарГУ им. Е.А. Букетова, Караганда, Казахстан
Аширбекова Гулмира	к.ф.н., доцент, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Браун Михаил	PhD, проф., Вайомингский университет, Ларами, США
Дзялошинский Иосиф	д.ф.н., проф., Высшая школа экономики, Москва, Россия
Есдаулетов Айтмуханбет	к.ф.н., доцент, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Жакып Бауыржан	д.ф.н., проф., КазНУ им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан
Жусупова Алматай	к. ф. н., доцент, КГУ им. А. Байтурсынова, Костанай, Казахстан
Ирназаров Кудрат	д.ист. н., проф., НУУз им. М. Улугбека, Ташкент, Узбекистан
Корконосенко Сергей	д. полит. н., проф., Санкт-Петербургский государственный университет, Россия
Кара Абдиуакап	д.ист. н., проф., Университет искусств им. Мимара Синана, Стамбул, Турция
Козыбаев Сагымбай	д.ист. н., проф., КазНУ им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан
Лебедева Татьяна	д.ф.н., проф., Европейский институт PR, Париж, Франция
Нургазина Роза	д. полит. н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Омашев Намазалы	д.ф.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Ризун Владимир	д.ф.н., проф., Киевский национальный университет, Киев, Украина
Саид Агил бин Шех	PhD, проф., Университет Путра Малайзии, Серданг, Малайзия
Саудбаев Мадияр	PhD, проф., Университет Сулейман Демиреля, Алматы, Казахстан
Сердали Бекжигит	к.ф.н., асс. проф., Университет А. Ясави, Туркестан, Казахстан
Токтагазин Муратбек	к.ф.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Халилов Абдигани	PhD, проф., КНУ им. Ж. Баласагына, Бишкек, Кыргызстан
Ченгел Хулия Касапоглу	PhD, проф., Анкара Хаджи Байрам Вели университет, Анкара, Турция
Шайхитдинова Светлана	д. филос. н., проф., Казанский федеральный университет, Казань, Россия
Шиндалиева Менликул	д.ф.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Шестеркина Людмила	д.ф.н., проф., Южно-Уральский государственный университет, Челябинск, Россия
Шульцман Петр	к. искусств. н., доцент, Российский государственный университет, Москва, Россия

Ответственный редактор, компьютерная верстка: **Г. Базылхан**

Ответственный секретарь: **Г. Ертасова**

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 402

Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ЖУРНАЛИСТИКА

Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК.

Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16995-Ж от 27. 03. 2018 г.

Периодичность: 4 раза в год.

Тираж: 17 экземпляров. Подписано в печать: 09.06.2020.

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: +7(7172) 709-500 (вн.31413)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

ЖУРНАЛИСТИКА ТАРИХЫ

<i>Асанов К.Д.</i> Академик Е.А. Бөкетов шығармашылығының ұлттық публицистиканы дамытудағы рөлі	8-15
---	-------------

ЖУРНАЛИСТИКАНЫҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ

<i>Әшірбаев Б.Т.</i> Журналистиканың идеологиялық функциясы және мемлекеттік мүдде	16-23
<i>Белдібекова Ә., Ертасова Г.</i> Қазіргі журналистика жанрларының даму үдерісі....	24-29

БАҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМ

<i>Ермаганбетова З.Н.</i> Сыр өңірі әйел публицистерінің шығармашылық ерекшеліктері	30-36
<i>Канзатова А.К.</i> Отандық БАҚ-қа контент-талдау	37-46
<i>Сәуірбаева Ә.Ж., Гавра Д.П.</i> Қазіргі ақпараттық қоғамның теориялық мәселелері	47-58

БАСПА ІСІ

<i>Күзембай А.С., Негізбаева М.О., Күзембай У.С.</i> Кітап ісіндегі манхва жанры: тарихы мен даму болашағы	59-68
--	--------------

ТЕЛЕРАДИОЖУРНАЛИСТИКА

<i>Кертаев Р.Д., Гезгин С.</i> «Хабар» телеарнасы аудиториясының қажеттілігі мен қызығушылығын зерттеу	69-80
<i>Федорова Н.В.</i> «Культура» (Россия) телеарнасының мысалында бейіндік емес мамандық студенттеріне «Тележурналистика» тақырыбын оқытудың ерекшеліктері	81-88

ЖАҢА МЕДИА

<i>Есенбекова Ұ.М., Құтым Б.</i> Ақпараттық кеңістіктегі трансмедиадың тұжырымдық негіздері	89-95
---	--------------

PR ТЕХНОЛОГИЯСЫ

<i>Бабажанова Д.М., Тахан С.Ш.</i> Қазақстанның имиджін қалыптастырудағы сыртқы саяси факторлар	96-108
---	---------------

Contents

HISTORY OF JOURNALISM

- Asanov K.D.* The role of the work of academician E. Buketov in the development of national journalism 8-15

THEORY AND PRACTICE JOURNALISM

- Ashirbayev B.T.* Ideological functions and national interests in the journalism 16-23
Beldibekova A., Yertassova G. Tendency in the development of modern genres of journalism 24-29

THE MEDIA AND SOCIETY

- Yermaganbetova Z.N.* Originality of creative work of women publicists of the Kyzylorda region 30-36
Kanzatova A.K. Content analysis of the native media 37-46
Sauyrbaeva A., Gavra D.P. Theoretical aspects of the modern informational society 47-58

PUBLISHING

- Kuzembay A.S., Negizbayeva M.O., Kuzembay U.S.* Manhwa genre in the book business: history and development prospects 59-68

TV AND RADIO JOURNALISM

- Kertayev R.D., Gezgin S.* Studying the interests and necessity of the audience of the «Khabar TV channel» 69-80
Fedorova N.V. Peculiarities of teaching the theme «TV Journalism» on the example of the channel «Culture» (Russia) for students non-core specialties 81-88

NEW MEDIA

- Yessenbekova U.M., Kutym B.* Conceptual foundations of transmedia in the information space 89-95

PR TECHNOLOGIES

- Babazhanova D.M., Takhan S.Sh.* The main foreign policy factors of Kazakhstan's country image formation 96-108

Содержание

ИСТОРИЯ ЖУРНАЛИСТИКИ

<i>Асанов К.Д.</i> Роль творчества академика Е.А. Букетова в развитии национальной публицистики	8-15
---	-------------

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ЖУРНАЛИСТИКИ

<i>Аширбаев Б.Т.</i> Идеологические функции и национальные интересы в журналистике	16-23
<i>Белдибекова А., Ертасова Г.</i> Тенденции развития современных жанров журналистики	24-29

СМИ И ОБЩЕСТВА

<i>Ермаганбетова З.Н.</i> Своеобразие творчества женщин-публицистов Кызылординского региона	30-36
<i>Канзатова А.К.</i> Контент-анализ отечественных СМИ	37-46
<i>Саурбаева А., Гавра Д.П.</i> Теоретические аспекты современного информационного общества	47-58

ИЗДАТЕЛЬСКОЕ ДЕЛО

<i>Кузембай А.С., Негизбаева М.О., Кузембай У.С.</i> Жанр манхва в книжном деле: история и перспективы развития	59-68
---	--------------

ТЕЛЕРАДИОЖУРНАЛИСТИКА

<i>Кертаев Р.Д., Гезгин С.</i> Изучение интересов и потребностей аудитории телеканала “Хабар”	69-80
<i>Федорова Н.В.</i> Особенности преподавания темы «Тележурналистика» на примере телеканала «Культура» (Россия) для студентов непрофильных специальностей	81-88

НОВЫЕ МЕДИА

<i>Есенбекова У.М., Кутым Б.</i> Концептуальные основы трансмедиа в информационном пространстве	89-95
---	--------------

ТЕХНОЛОГИИ PR

<i>Бабажанова Д.М., Тахан С.Ш.</i> Основные внешнеполитические факторы формирования странового имиджа Республики Казахстан	96-108
--	---------------

XFTAP 19.01.11

А.К. Канзатова

*Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан
(E-mail: aikoni@list.ru)*

Отандық БАҚ-қа контент-талдау

Андатпа. Ғылыми мақалада БАҚ материалдарына мазмұндық талдау жасау маңызы, мәні мен қызметтері жан-жақты талданады. Сонымен қатар, мазмұнды талдауды (контент-анализ) мәтіндердің барлық түрлеріне (публицистикалық, ғылыми, кәсіби-салалық) жасаудың арнайы әдістемесі мен теориясы зерттеуші ғалымдар тұжырымдарымен зерделенді. Мазмұндық талдаудағы сауалнама әдістерінен айырмашылығы, әлеуметтік құбылыстар туралы қорытынды шығаруға, мәтіндік массивті зерттеуге, онда жоқ ақпараттық аспектілерді анықтау мәселері қамтылды. Қазіргі қоғамда БАҚ пен қоғамның барлық салалары тұрақты және әртүрлі формада өзара ықпалдасуда. Қазіргі БАҚ материалдарына мазмұндық талдау жасаудың маңызы мен мәнін зерттеу уақыт талабынан туындап отыр. БАҚ мониторингінің бүгінгі қоғамға әсері мен БАҚ материалдарын мазмұндық талдау әдістемесін жетілдіріп, тәжірибесінің ұтымдылығын артыру тұрғысынан зерделеу мақаланың басты мақсаты болып табылады.

Түйін сөздер: БАҚ, мониторинг, санат, клиппинг, транскрипт, аудиожазба, артефакт.

DOI : <https://doi.org/10.32523/2616-678X-2020-131-2-37-46>

Түсті: 04.05.20 / **Қайта түзетілді:** 21.05.20 / **Жарияланымға рұқсат етілді:** 09.06.20

Кіріспе. Ақпараттық кеңістікте және толассыз ақпарат ағынындағы БАҚ мониторингінің мәні мен маңызын талдамас бұрын «мониторинг» терминінің анықтамасы мен қызметін, маңызын айқындап алғанымыз жөн. БАҚ мониторингі мемлекеттік мекемелер мен министрліктердің қарамағында болғандықтан, арнайы заңнамалар мен құқықтық-нормативтік құжаттармен ресми рәсілделеді. БАҚ - мониторинг деректердің ауқымды көлемін өңдеу принципіне бағытталған бірыңғай бағдарламалық ақпараттық кешен. Бүгінгі таңда бұқаралық ақпарат құралдарын мәдени немесе саяси өзара іс-қимыл көрінетін салада ғана қысқарту мүмкін емес. БАҚ арқылы қоғамның әртүрлі салалары өзара әрекеттесіп, дамудың түрлі баспалдақтарынан өтеді. БАҚ саяси-экономикалық қызметтегі өзара әрекеттестіктің ұйымдастырушылық орталығына айналды және бүгінгі саяси өмірді журналистикасыз елестету қиын. Журналистика өзінің оперативтілігі мен қоғамдық санаға әсер ету функциясы арқылы мәдени форма деп аталады. Бұл оның нақтылығы мен дәлдігінің сапасына деген сұранысты тудырады.

Тәжірибелік жағынан қарастыратын болсақ, БАҚ мониторингі тек медиа саласына ғана емес, барлық бизнес және консалтинг, білім беру және экономика салаларына қажет айқындаушы фактор болып отыр.

Бүгінгі ақпараттық технологиялар ғасырында БАҚ мониторингін жүргізу мемлекеттік деңгейде, белгілі бір құзырлы мемлекеттік мекемелер арқылы БАҚ мониторингі жүргізіледі. БАҚ мониторингі мен контент-анализ жасау критерийлерін игеру жолдарын айқындау қажет. БАҚ мониторингін жүргізу жолдары, тәсілдері мен технологиясына ғылыми сараптама жасап, тәжірибеде жүзеге асуына мысалдар келтіру арқылы дәйектеу. БАҚ мониторингін жүргізу, БАҚ материалдарына шолу жасау, қорытынды тұжырымдар жасау журналист мамандығын игеру процесінің маңызды құрамдас бөліктерінің бірі ретінде ғылыми

тұрғыдан сараптаманы қажет етеді. Газет-журнал, радио және теледидар бағдарламаларының, интернет-БАҚ веб-парақтарының мәні мен мазмұнына объективті баға беру мүмкіндігі журналистке өзінің кәсіби қызметінде қажетті бағыттарды айқындауға көмектеседі.

БАҚ мониторингінің анықтамасы мен қызметін, ақпараттық кеңістікте мониторинг жүргізудің мәнін сараптай келе, БАҚ мониторингін жүргізу барысында ақпаратты сақтау, жиналған ақпаратты сараптау, санатқа бөлу мәселелеріне ғылыми талдау жасалады. БАҚ материалдары мазмұндық талдаудағы өлшеу дәлдігі мен дерексіз конструкциялардың анықтамаларын айқындау және сандық параметрлердегі негізгі тақырыптық блоктарды көрсететін мазмұнның жасырын жақтарын анықтау үшін қолданылатын кодтау процесінің маңызы мен құрылымын зерделейді. Мазмұндық талдаудағы құрылымның бір бөлігі ретіндегі кодтау жүйесі – мәтіннен алынған мазмұнды жүйелі түрде бекіту және жазуға арналған нұсқаулар немесе ережелер жиынтығы тұрғысынан сараптау болып табылады.

БАҚ мониторингі нәтижесіне сәйкес медиа өнімдерінің бағыттары мен мазмұнына талдау жасау және мониторинг жүргізу әдістемесін теориялық және тәжірибелік жағынан қарастыру мәселесі ақпараттық ғасырда алдыңғы қатардағы міндеттердің біріне айналып отыр.

БАҚ мониторингін жүргізу теориясы мен әдістемесі, технологиясы мен бағдарламалары, БАҚ мониторингін жүргізудің тәжірибелік маңызын айқындап, БАҚ материалдарына мазмұндық-тақырыптық талдау жасау, шолу нәтижесінде БАҚ материалдарын сараптауға ғылыми негіздегі сараптама жасау қажеттілігі туындап отыр.

«Мониторинг» термині ағылшын тілінде - «monitor» «қадағалау», «бақылау», «алдын ала ескерту» деген мағынаны білдіреді [1]. 1972 жылы БҰҰ-ның қоршаған орта жөніндегі Стокгольм конференциясының алдында «бақылау» ұғымына толықтыру ретінде «мониторинг» термині пайда болды. Термин синтезделген химиялық қосылыстар мен экологиядағы өзгерістерді зерттеу, зерделеу мақтасында енгізілген. Ал БАҚ мониторингі дегеніміз – белгілі бір тақырыпқа сәйкес БАҚ материалдарын қадағалау.

БАҚ деген сауалға қай кезеңде де қоғам дамуына тікелей әсер етіп маңызын жоймағанынан, Қазіргі БАҚ мониторингі жүйесін зерделеу үшін ҚР Ақпарат және коммуникация министрлігінің 2018-2019 жылғы ресми деректерін негізге алдық. БАҚ мониторингі туралы мақалалар мен теориялық әдебиеттерге жүгіндік. Қазіргі кезеңде Қазақстандағы ақпараттық кеңістікте БАҚ мониторингісімен айналысып отырған компаниялардың материалдарын да талдап, сараптама жасадық.

Теориялық материалдар негізінде БАҚ мониторингісінің қоғамда атқаратын қызметі мен маңызын, қазіргі кезде даму бағыттарын, қазіргі қоғамда туындаған көзқарастар мен пікірлерге сараптама жасадық.

Ғылыми мақалада талдау-сараптау, салыстыру, тұжырымдау сынды ғылыми әдістер арқылы жинақталған материалдардың негізінде нақты нәтижелер мен қорытындыға келдік. Мақалада MediaSystem, checkpoint.kz, vse.kz компанияларының дайджестерін нысанға алдық.

Талқылау. Бүгінгі таңда мемлекеттік, қоғамдық және бизнес құрылымдардың басым көпшілігі қоғаммен байланыс, қоғамдық пікір және мекеменің даму деңгейі, имиджі бағытында нақты ақпаратқа қол жеткізу үшін БАҚ мониторингісіне жүгініп отыр. Ақпараттық кеңістікте және нарықта табысқа жету жолы ретінде компаниялар мен мекемелер жаңа нарық тенденцияларын бақылап, кейде бәсекелестердің бизнес-стратегияларын талдау үшін БАҚ мониторингін тиімді пайдалану – әлемдік тәжірибе нәтижесінде қалыптасқан бағыт. Сондықтан бұқаралық ақпарат құралдары құрған ақпараттық кеңістікте жақсы навигациялау қажеттілігі туындайды. Бүгінгі таңда осы мақсаттарда кеңінен қолданылатын тиімді құрал - бұқаралық ақпарат құралдарын бақылау және талдау. БАҚ мониторингі бизнес секторларына жарнамалық науканды жоспарлау және реттеу үшін жақсы материал бере алады.

Қазақстандағы БАҚ мониторингісін жүргізу қағидалары, оның әдістемесі туралы ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі 2019 жылғы 5 тамыздағы № 263 «Қазақстан Республикасы аумағында таратылатын бұқаралық ақпарат құралдары мониторинг жүргізу қағидаларын және оны есептеу әдістемесін бекіту туралы» 2019 жылғы 29 сәуірдегі №84 бұйрықтарындағы өзгерістер мен ережелер, БАҚ мониторингін есептеу әдістемесінің нормаларын жетілдіру туралы заңнамалық құжаттары қарастырылды. Сонымен қатар, БАҚ мониторингін теориялық тұрғыдан зерттеген орыс ғалымдары С.С. Касаткин, А.Ю. Питерова, А. Лукасик, Н. Калинина сынды орыс ғалымдарының еңбектері басшылыққа алынды. Қазіргі кезде Қазақстан ақпарат кеңістігінде БАҚ мониторингімен айналысып келе жатқан MediaSystem, checkpoint.kz, vse.kz компанияларының сайттарындағы мониторинг туралы материалдарына шолу жасалды.

Елімізде БАҚ мониторингін инвестиция және даму министрлігі жүргізіп, мониторингті ақпараттандыру және ақпарат комитеті қадағалап, бақылап отырады. 2012 жылы шілде айында құрылған «Сараптама және ақпарат орталығы» мемлекеттік мекемесі Отандық БАҚ мониторингін жүргізеді. 2016 жылы 26 қаңтарда ақпарат құралдарына мониторинг жүргізу ережелері бекітілді. БАҚ мониторингі мемлекеттік «Сараптама және ақпарат орталығының» құзырына өтуіне байланысты сөз бостандығын қорғайтын «Әділ сөз» ұйымының мүшелері мен заңгерлер аталған орталық цензура қызметін атқарады деген пікірде болды. «Әділ сөз» ұйымының жетекшісі Т. Калеева бұрын БАҚ мониторингімен аймақтық билік айналысқанын, енді әкімдіктердің орнына БАҚ мониторингісімен айналысатын орталықтың ашылғанын цензурамен байланыстырады. Оның ойынша, мониторинг бірінші кезекте тәуелсіз, оппозицияшыл басылымдарды бақылайтын болады. Мемлекеттік орталық постцензура қызметін атқарады [2].

Ал В. Семенова өзінің еңбегінде тақырыптарды сараптағанда контекстегі жағымды мысал немесе сынға мән беру қажеттігін, мұндай әдістер пайдалы ақпараттың белгілі бір минимумын қамтамасыз ететінін, алайда балама жіктеудің арқасында олар мәтіндер туралы құнды ақпаратты жоғалтуға ғана емес, сонымен қатар мазмұнды үстірт және жеткіліксіз сенімді бағалауға әкеледі деп тұжырымдайды [3]. Жалпы әлеуметтанулық көзқарас тұрғысында бұларды анықтау үшін мәтіндердің бөлінуін, сандық құрамын талап етеді, жасырын мазмұндағы белгілі бір тенденцияларды сипаттайтын ақпаратты да жеке санатқа жіктейді. Көп жағдайда мазмұндық-сандық талдауды дәстүрлі, сапалы сипаттамамен және зерттелетін мәтіндердің басқа аспектілерімен біріктіру керек. Кейде көлемі жағынан шамалы немесе модальділік туралы мәлімдемелер әлсіз, формализация олардың сирек қолданылатындығына байланысты бағдарламада қарастырылмаған, болашақта үлкен мәнге ие болатын дамып келе жатқан тенденцияны білдіре алады. Қазіргі ақпараттық дәуірде бұқаралық ақпарат құралдарының басты міндеті, ең алдымен, ақпараттың тұтынушысы болып табылатын мақсатты аудиторияны толық қамту болды. Алайда қазіргі ақпараттық қоғамда бір аудитория әртүрлі БАҚ (мерзімді басылымдар, радио, теледидар немесе интернет сайттар мен порталдары) тұтынушысы бола алады. БАҚ мониторингі аудиторияны зерттеу, оның әлеуметтік-демографиялық және психографиялық сипаттамаларын, тұтынушылардың сұранысын анықтау, сонымен қатар бұқаралық ақпарат құралдарының дәйексөзі деңгейін өлшеу және жарнама төлемдерінің мөлшерін анықтау мәселелерін шешеді. Қазіргі уақытта бұқаралық ақпарат құралдарын зерттеуді негізінен социологтар, маркетингтер мен талдаушылар жүргізеді, олар деректерді жинау және медиа индикаторларын (сынып, жарнама) талдау үшін түрлі эмпирикалық әдістерді қолданады: мониторинг, мазмұнды талдау, рейтингтік әдістер, ақпараттың әсер ету тиімділігін өлшеу. Зерттеу компаниялары зерттеулер жүргізіп, нәтижелерімен мәліметтер базасын құрумен, мәліметтерді өңдеумен және бағдарламалық жасақтаманы жасаумен айналысады, ал ақырғы пайдаланушылар бұқаралық ақпарат құралдары мен жарнама агенттіктерінің талдаушылары, маркетингтер және жарнама

мамандары болып табылады. БАҚ туралы ақпарат жинаудың негізгі әдісі – мониторинг.

Бірақ сарапшылар әр мекеменің жұмысын ғана емес, сонымен бірге адамның бүкіл өмірін бірыңғай ақпараттық ағын ретінде қарастыруды жөн санайды, оның себебі үздіксіз ақпарат алмасу жүретінімен түсіндіреді. Шынында да, бүгінгі нарықтық экономика шеңберіндегі ақпараттық кеңістікте біз не істесек те, бәрі ақпарат құруға, жылжытуға, өңдеуге, іздеуге және сақтауға байланысты. Біздің заманымыздың ең танымал афоризмдерінің бірі «Ақпаратты кім иеленеді, әлемді иеленеді» [4]. Бұл тұжырым қазіргі ақпараттық технологиялар құзыреті басым кезеңде ешкімді таңқалдырмасы анық. Сондықтан бір қадам алға ұмтылғысы келетіндер ақпаратқа соншалықты мән береді. Бұл бизнесте жаңадан пайда болған кезде нарықтың даму тенденцияларын байқауға, бәсекелестер туралы қосымша ақпарат алуға, сайып келгенде, компанияңызды жаңа белестерге көтеруге мүмкіндік беретін жағдайды айқындауға көмектеседі. Сонымен қатар, БАҚ өнімдеріне деген сұранысты арттыратын тиімді бағыт. Ақпараттық нарықта да БАҚ мониторингі өте қажет. Ақпарат нарығындағы бәсекелестерді анықтап, олардың өнімдерінің тақырыптық-мазмұндық ерекшеліктері мен аудиториясын зерделемейінше, бірде-бір қадам жасалмайды.

Бүгінгі таңда интеграцияланған маркетингтік коммуникациялар дәуірінде табысты маркетинг, бренд менеджері немесе қаржыгер - ақпарат алмасу жүйесін ең жақсы құрған адам, ал табысты көшбасшы - бұл ақпарат оның кәсіпорынның қан айналымы жүйесі екенін білетін адам. Бірақ ақпараттың көптігі бірақатар келеңсіздіктерді туындатады. Біріншіден, бұл дұрыс басқару болмаған кезде белгілі бір тапсырмаларды орындауға бөлінген уақыттың барлығын дерлік иемденетін қуатты ағым екенін мойындауымыз керек. Әлеуметтанушылардың есептеуінше, жұмыс уақытының 30%-ы адамға ақпаратты алуға, ұйымдастыруға және өңдеуге кетеді. Сонымен шығу жолы қайда? Ақпараттық ағындарды қалай дұрыс басқару керек? Оларды қалай нақты бизнес мәселелерін шешуге бағыттау керек? Жауапты әлемдік нарықтағы ақпаратты жеткізу және өңдеу бойынша негізгі қызметтердің бірі - мамандандырылған агенттіктердің медиа-мониторингі бере алады.

БАҚ мониторингі – ақпарат ағынындағы ақпараттың барлық жиынтығын өңдеу ғана емес. Бұл, ең алдымен, оны талдау құралы. Пресс-шолуларды қолдана отырып, кез келген іс-әрекетті жоспарлауға, стратегиялық бағдарламалар жасауға және компанияны нарықта белсенді ету үшін тактикалық қадамдар жасауға болады. Ақпараттық шолулар бәсекелестерді бақылау үшін де маңызды. Пікірлерді жүйелі түрде қарау дұрыс ақпараттық саясатты әзірлеу, коммуникациялық бағдарламаларды жүзеге асыру кезінде көмектеседі. Пресс-шолуларды қолдана отырып, белгілі бір уақыт аралығында компанияның айтылу жиілігінің артуын немесе бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланған материалдардың үнін бақылау арқылы PR және жарнамалық науқандардың тиімділігін бағалауға болады. Мақсатты топтардың өкілдері сіз туралы не ойлайтынын, компанияның қоғам алдындағы бейнесі қандай болғанын білу өте маңызды. Бұл ретте БАҚ мониторингінің маңыздылығын асыра бағалау қиын [5].

Әдетте БАҚ мониторингі қалай жасалады? MediaSystem агенттігінің маркетинг және сату жөніндегі директоры Сымбат Қадырдың айтуынша, бүгінде бұқаралық ақпарат құралдарының мониторингі нарықтың 85%-ына иелік етеді, мұны ақпаратты жинау және өңдеу технологиясына ие, арнайы жабдықтар мен бағдарламалық қамтамасыздандыруды қолданатын сарапшылардың бүкіл тобы жасайды.

Егер біз мониторингтің негізгі принциптері туралы айтатын болсақ, онда жаңа ақпарат көздерін үнемі іздеуді және мәліметтер базасын жаңартуды көздейтін бақыланатын ақпаратты неғұрлым толық қамту; белгілі бір тақырыптар мен берілген негізгі сөздер бойынша ақпаратты нақты құрылымдау; егжей-тегжейлі шолуларды ұсынуға ыңғайлы нысаны, сонымен қатар тиімділік. Мәліметтер базасы мониторинг материалдарынан жасалады. Олар кейіннен ақпаратпен жұмыс жасауға, атап айтқанда, аналитикалық өңдеуді жүргізу-

ге мүмкіндік береді, соның негізінде пресс-шолулар мен мазмұнды талдау пайда болады. Соңғысы - компанияға жасалған сілтемелер санын, сондай-ақ материалды ұсыну реңін (теріс, позитивті немесе бейтарап) бақылау үшін жарияланымдардың мәтіндеріне сандық талдау жасау [6].

Мониторингтік агенттіктер әрдайым барынша тапсырыс берушілерге екі түрлі мониторинг ұсынады. Біріншісі – ақпаратты жүйелеу. Екінші, нақты салалық тақырыптар бойынша материалдарды сараптайды. Олардың айырмашылығы неде? Материалдарды жүйелегенде, алдымен, бұқаралық ақпарат құралдарына қысқаша шолу жасайды. Компаниялар барлық газет-журналдар мен телешоуларды көруге уақыт жетпейтіні белгілі. Сонымен қатар, елде және әлемде болып жатқан оқиғалардан жайлы ақпаратты бір жүйеге жинақтайтын арнайы бағдарламалар бар. Мәселен MediaSystem мониторинг компаниясы News Digest шифрын пайдалану арқылы күн сайын ұлттық телеарналар арқылы өткен барлық жаңалықтарға тақырыптық және салалық сараптама жасайды. БАҚ мониторингінде белгілі бір уақыт ішінде жарияланған бастапқы ақпарат көздерінен тақырып бойынша материалдарды жүйеленіп, жинақталады. Көбінесе бұл банк, мұнай және газ, көлік және байланыс, жеңіл өнеркәсіптер мен сақтандыру қызметі сынды тақырыптарға салалық шолулар жасалады [7]. Тапсырыс берушіге нарыққа жаңа өнім енгізу үшін бәсекелестер мен олардың өнімдері туралы жедел ақпарат жинау керек болса, мониторинг агенттіктер жеке тапсырыс қабылдап, тақырыптық және салалық шолу жасайды.

Қазіргі кезде мониторингтік компаниялар қазақстандық бұқаралық ақпарат құралдарын, барлық теледидар жаңалықтарын бақылап отырады. Сюжеттер кассеталарға жазылып, медиа-дерекқорға енгізіледі. Медиа дерекқордан кез келген уақытта қажетті ақпаратты алып, тапсырыс берушінің өтініші бойынша тақырыптық, мазмұндық талдау жасайды. Қазақстандағы мониторингтік компаниялар 1998 жылдан бері осындай мазмұндық-тақырыптық талдауды жасап келеді. БАҚ материалдарына сараптамалық талдау жасауда мейлінше уақытты үнемдей отырып, автоматты іздестіру жүйесіне жүгінеді. Тақырып арқылы БАҚ материалдарын іздестіре отырып, жинақталған БАҚ материалдарын санаттарға жіктейді. Мониторинг барысында алғашқы қадам пресс-шолудан басталады. Шолу жасағанда ақпараттың құрылымына, оның толықтығына назар аударған жөн. БАҚ мониторингісін пайдалануда нарық көшбасшылары нақты қағидаларды ұстануға ғана емес, сонымен бірге тұтынушының назарын аудартуға да үлкен мән береді. БАҚ мониторингісіне тапсырыс беруші сұраныстарына қарай шолу жасалып, нақты деректер базасы құрылады. Мониторингке тапсырыс беруші өзіне қажет тақырыпты, оның құрылымы мен мазмұнын өзі анықтайды, ал БАҚ мониторингі агенттіктері кеңесші және орындаушы ретінде әрекет етеді. Мониторингтік компаниялар сараптамалық ақпаратқа тапсырыс берушілермен тығыз ынтымақтастықта маркетинг, PR, бизнесті дамыту және басқа да салаларға жауап беретін әртүрлі бөлімдермен бірлесе отырып нәтижелі, әрі сапалы контент-талдау ұсынуға әрекет жасайды. Мәселен, қазіргі кезде ең танымал өнімдердің бірі «Барлық тендерлер» шолуы, оны тек байқауларға қатысу үшін ғана емес, сонымен қатар тапсырыс берушілер, серіктестер және бәсекелестердің қызметі туралы ақпараттың сенімді дерек көзі ретінде де пайдаланады. PR-бөлімге арналған тағы бір шолу – «БАҚ-та компания сілтемелерін медиа-талдау» компанияның топ-менеджменті үшін үлкен қызығушылық тудырады [8].

Мысалы MediaSystem-нің бұл тәсілі өзін-өзі толық ақтады, қазіргі уақытта агенттіктің шолуларын күнделікті қызметінде Қазақстан экономикасының түрлі салаларында жұмыс жасайтын 700-ге жуық компания пайдаланады. Олардың саны үнемі өсіп отырады, өйткені олардың бәрі БАҚ мониторингін бизнестегі жетістікке жетудің маңызды құралы және агенттіктің өзі сенімді басқаруға болатын сенімді серіктес ретінде қарастырады. Сонымен қатар, осы компанияның қазақ тілді басылымдарға шолу жасаған БАҚ дайджесінде (1-кесте) баспасөз материалдарын бірнеше айдарлар арқылы санаттарға бөлген. Мәселен:

«Ішкі саясат», «Сыртқы саясат», «Президент», «Парламент», «Үкімет», «Партиялар және қозғалыстар», «Экономика және қаржы» және т.б. Әр санат бойынша жарық көрген мақалалар мен материалдардың тақырыбы мен авторын тіркеп отырады. «Дайджест» термині ағылшын тілінен аударғанда digest «қысқаша баяндау, түйіндеу» деген мағынаны білдірсе, латын тілінде digereге «бөлу, бөлісу» деген мағынаны білдереді. Дайджес ақпараттық өнімдердерге қысқаша шолу жасау, аннотациядан тұратын, белгілі бір уақыт аралығындағы жарияланымдардың қысқаша мазмұны берілетін формат.

Демек фантаст-жазушы Сергей Лукьяненконың «Күзгі сапарлар» романының мына бір үзіндісін тілге тиек еткім келеді: «... Ақпарат енді танктерге қарағанда күшті. Ақпарат президенттерді құлатады және адамдарға дауыс береді. Ақпарат армандар мен мақсаттарды қалыптастырады... Ақпарат - бұл тек қару. Оны алуға болады. Сенің қолыңда, саған қызмет етеді!» [9].

Қорытынды. Қазақстан ақпарат кеңістігі мен оның даму бағыттарын зерделеу уақыт талабынан шығып отырған тақырып. Ақпараттың қоғамдық санаға әсері мен қоғамдық пікір қалыптастырушы күші және ақпараттың оперативті таралуы бұл саланы зерттеушілерге үлкен міндеттер жүктейді. Ақпараттық нарық, бизнес деген ұғымдар да біздің санамызға нарықтық экономикамен бірге енді десек те артық болмас. Осы орайды елдегі бұқаралық ақпарат құралдарының санын, бағытын айқындап, сапасын таразылап, сараптап, тіпті, сүзгіден өткізіп отыруға тура келеді. 2019 жылғы 15 қаңтардағы мониторинг бойынша Қазақстанда 3328 БАҚ тіркелген, оның ішінде 2790-ы мерзімді баспасөз, 128 телеарна, 70 радио, 340 ақпараттық агенттік және желілік басылым.

Мониторинг бойынша қазіргі кезде елімізде тіркелген мерзімді баспасөз саны басым болып отыр. Яғни баспасөз өнімдерінің саны – 2 790 (немесе 83,8%), оның ішінде газет – 1800 және журнал – 990. Соңғы мониторинг бойынша Қазақстанда 225 шетелдік теле-радиоарна тіркелген. Оның 161-і ресейлік телеарна, 15-і АҚШ-қа, 16-ы Эстонияға, 20-ы Ұлыбританияға, 6-ы Францияға, 1-уі Кипрге тиесілі [10].

Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі қазақстандық БАҚ-тың негізгі жаһандық тенденция бағытында дамыту үшін БАҚ-ты модернизациялау және ұлттық ақпараттық кеңістікті жүйелендіру бойынша негізгі жобалар қолға алынды. Осындай «Қазақстан» ұлттық телеарнасының басты жобасы «Балапан» арнасы мен «KazSPORT» арнасы еліміздің барлық аумағына хабар таратады. Аталған арналардың мазмұндық сапасын арттыру және аудиториясын кеңейту мақсатында «Қазақстан» РТРК АҚ 2021 жылға дейінгі даму стратегиясы бар. Стратегияда аталған телеарналардың аудиториясының ауқымын ұлғайтумен қатар, бағдарламалардың танымалдылығын анықтайтын сараптау жүйесін енгізу арқылы рейтингін жоғарылату, сондай-ақ аудитория сұранысын зерттеп, көрермендер сұраныстары мен талап-тілектерін ескеріп, арна жұмысын жетілдіру мақсаты алға қойылды. «Қазақстан» телеарнасы мақсатты индикатор – «Бүкіл Қазақстан, 6+» панеліндегі Топ-3-ке кіруге нақты қадамдар жасауда. Сонымен қатар, өнімдердің рейтингін ескеріп, контентті сатып алудың жаңа саясатын әзірлеу арқылы контенттің сапасын арттыру басты назарда. Телеарна интернет желісі үшін жаңа имидждік стратегияны қолға алып, арна сайттарын жаңартып, HD-де онлайн көрсетілімді қосу, жаһандық және көпфункционалды мобильдік қосымша жасау арқылы корпорацияның медиаөнімдерін эфирден тыс ілгерілетуді басты даму бағыттары ретінде қарастырып келеді. Телеарнаға КРІ жүйесін енгізу арқылы персоналды байқау нәтижесінде іріктеуді жетілдіру және кадрлық резервті қалыптастыру арқылы мамандардың біліктілігін және құзыреттілігін арттыру кешенді түрде жүзеге асырылады. Министрліктің тапсырмасымен телеарнаның облыстық филиалдарындағы контентті жетілдіру арқылы корпорацияның өңірлік өнімдері мен көрермендерінің санын арттыру басты мақсаттардың бірі. Телеарнада қаражатты тиімді жұмсау, хабар тарату сеткасын жетілдіру, медиа жоспарлауды орталықтандыру жолға қойылған. Жалпы алғанда, трансформация

бойынша маңызды жұмысты «Хабар» агенттігі жүргізеді. Арнадағы телеөнімдердің басымы бағыты сараптамалық, көркемдік және ойын-сауық контентіне құрылды. Сериалдық өнімдерді шығару бойынша жұмыс жалғасуда. Қазір «Хабар» арнасы шамамен 110 серия шығарады, бұл орташа есеппен жылына 6 отандық сериал көрерменге жол тартады деген сөз. Жүргізіліп жатқан трансформация шеңберінде «24 KZ» телеарнасының ребрендингі жасалды. Енді «Хабар 24» эфирі арнайы репортаждар, телекүнделіктер, сараптамалық бағдарламалар жанрындағы әлеуметтік бағыттағы бағдарламалармен толықты. Телеарна жаңалықтардың жаңарту жиілігін көбейтті, репортаж жанрындағы бағдарламалар көбейді және әлеуметтік-экономикалық публицистиканы дамытуда. 2016 жылғы 10 қыркүйектен бастап «Kazsport» телеарнасы HD заманауи форматында хабар тарата бастады. Резервті кешен толығымен қажетті техникалық құрылғылармен жабдықталып, іске қосылды. Бұл бір уақытта үш теле және үш радиоарнаны эфирге шығаруға мүмкіндік береді. Ал «Қазақ радиосы» елдің барлық аумағының шамамен 90 %-ына хабар тарата бастады, «Шалқар» радиосы – 64%, «Астана» радиосы – 60% және «Classic» радиосы – 17% аймақты қамтыды. Ал баспасөзге келетін болсақ, «Егемен Қазақстан» және «Казахстанская правда» газеттерінде QR-кодты енгізу арқылы «басылым нұсқасы – электронды баспа» құрылды, ол гаджеттің тиісті қосымшасы арқылы оқырманға газеттің электронды нұсқасына өтуіне мүмкіндік береді. «Егемен Қазақстан» газетінің сайты 3 нұсқада қызмет етеді, сондай-ақ PDF үлгісінде: кириллица, араб графикасы, латын нұсқасы негізінде Түркия және Еуропадағы қазақ диаспораларына арналған. Араб графикасы бар сайттың нұсқасы Қытай Халық Республикасындағы қазақ диаспорасына тарайды. Сондай-ақ Android, iOS, Windows Phone үшін қосымшалар жасақталған. «Егемен Қазақстан» және «Казахстанская правда» газеттерінің Фейсбук, Твиттер және Мой мир әлеуметтік желілерінде аккаунттары және парақшалары бар. Министрлік «Қазконтент» АҚ бірігіп, 2016–2020 жж отандық БАҚ интернет-ресурстарын модернизациялау жоспарын әзірлеп, «Қазконтент» интернет жобасы жаңа үлгіде жұмыс істейді. Мысалы, «e-history.kz» сайты «National Digital History» атты уникалды тарихи контентті және жаңа интерактивті мүмкіндігі бар, кең көлемді порталға трансформацияланып, сайтқа «Қазақстаника» бөлімі қосылды. Интернет арқылы арнайы жобаларды, сауалнамаларды, тестілерді және басқа да интерактивті іс-шараларды өткізу жоспарланып отыр. Мәселен, «Vnews.kz» сайты талдамалы-сараптамалық жанрға мән беріп отыр. «Әдебиет порталы» сайтының редизайны жетілдіріліп, порталдың мобильдік қосымшасы арқылы кітаптарды офлайн режимде оқуға, сондай-ақ адиокітаптарды тыңдауға мүмкіндік болады. Сайтта мәдениет пен мемлекеттік тілді дәріптеуге арнайы платформа болады. Ал «Казинформ» ақпараттық агенттігіне келсек, ежелгі ақпараттық агенттігінің модернизациясы оның техникалық инфрақұрылымын жаңартылды. Компьютерлік парк, бағдарламамен қамтамасыз ету және блэйд-серверлік құралдармен қамтамасыз етілді. Қазіргі кезде ақпарат агенттігінің сайтындағы ақпаратты тәулігіне 45 мың қолданушы кәдесіне жаратады. Ақпараттық агенттік аудиториясын әлі де көбейте түсіп, ақпараттық нарықтағы көшбасшылардың бірі болуға ізденіс үстінде. Агенттік елді тез және оперативті ақпаратпен қамту мақсатында мобильді қосымшаны әзірлеп, жеке жобаларды енгізуді жоспарлауда. Мысалы, «Виртуалды турист» жобасы елдің негізгі көрікті жерлері бойынша виртуалды тур өткізуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, министрлік мемлекеттік органдардың ақпараттық жұмысын жетілдіру бағытында мемлекеттік органдар және ұлттық компаниялардың ақпараттық жұмысқа жауапты тұлғалары, баспасөз қызметінің басшылары, республикалық және өңірлік БАҚ өкілдері үшін оқыту семинарларын ұйымдастырады. Міне, қазіргі таңдағы Қазақстандағы БАҚ мониторинг нәтижесінде отандық медианың тақырыптық-мазмұндық контенті мен техникалық-бағдарламалық бағытын анықтадық әрі шолу жасалды.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Әшімбаев М.С. Саяси түсіндірме сөздік. -Алматы: Жеті жарғы, 2007. – 364 б.
- 2 Тоғызбай Қ. БАҚ мониторингі қалай жүргізіледі? [Электрон. ресурс]. – URL: https://www.azattyq.org/a/kazakhstan_how_is_doing_mass_media_monitoring_807.html (Қаралған күні: 28.04.2019)
- 3 Семенова В.В. Качественные методы: введение в гуманистическую социологию. - Москва: Добросвет, 1998. - С.188.
- 4 Ел аумағында таратылатын БАҚ мониторингін есептеу нормалары жетілдірілді. [Электрон. ресурс] – URL: https://www.inform.kz/kz/elaumagynda_taratylatyn-bak-monitoringin-esep-teu-normalary-zhetildirildi_a3554429.2019.htm (Қаралған күні: 07.08.2019)
- 5 Мониторинг СМИ. [Электрон. ресурс] – URL: <http://pressservice.ru/terms/139/2019.htm> (Қаралған күні: 12.12.2019)
- 6 Байжуманова А. Мониторинг прессы как средство управления информацией // KAZAKHSTAN. - Алматы. 2005.– №3.-С.18-19.
- 7 Касаткин С.С. Методы сбора и анализа данных при мониторинге СМИ// Наука. Общества. Государство. – 2016.– №2 (10).-С. 32-35.
- 8 Питерова А.Ю. Рейтинги СМИ: технологии и особенности. составления // Наука. Общества. Государство. – 2015.– №2(10). -С. 46-48.
- 9 Трофимов Е.О. Исследовательские компании. Виды и источники о фармацевтическом рынке // Экономика и маркетинг. – Пенза. – 2006. –№4(9).- С. 83-86. [in Russian]
- 10 Есепке қойылған және Қазақстан Республикасы аумағында таратылатын БАҚ тізбесі. [Электрон.ресурс] – URL: <http://qogam.gov.kz/kk/kategorii/reestry> (Қаралған күні: 18.11.2019).

А.К. Канзатова

*Казахский национальный университет имени аль-Фараби,
Алматы, Казахстан*

Контент-анализ отечественных СМИ

Аннотация. В научной статье рассматриваются значение содержательного анализа материалов СМИ, его роль и функции. Вместе с тем изучены теория и методы проведения контент-анализа текстов на основе заключений ученых, а также отличия содержательного анализа от методов опроса. Также изучены отличия методов опроса от содержательного анализа, проблемы вынесения заключения о социальных явлениях, изучения текстовых массивов, выявления отсутствующих информационных аспектов. В настоящее время СМИ и все общественные отрасли находятся в тесном взаимодействии, которое проявляется в различных формах. Подчеркивается важность содержательного анализа материалов современных СМИ с современных позиций.

Ключевые слова: медиа, мониторинг, категория, клиппинг, транскрипт, аудиозапись, артефакт.

A.K. Kanzatova

*Al-Farabi Kazakh National University,
Almaty, Kazakhstan*

Content-analysis of the native media

Abstract. The scientific article analyzes the meaning and purpose of media monitoring, its role in the measurement of information security. The article considers the results of media monitoring, methods and stages of media monitoring, sources that are necessary for monitoring. Currently, a scientific analysis of the importance of monitoring of the media for the economy and business and its role in the development of these sectors. The system of automation of media monitoring in our country and the system of integrated work are analyzed differently on the basis of specific laws, as well as the purpose and tasks of monitoring the media under Soviet rule. The article also addresses the issues of censorship of modern Soviet media monitoring and modern areas of media monitoring, new technologies and methods used in it.

Keywords: media, monitoring, category, cut, transcript, audio recording, artifact.

References

- 1 Ashimbaev M.S. Sayasi tusindirme sozdik [Dictionary of political concepts], MS Ashimbaev Almaty, Seven charters, 2007, 364 p. [in Kazakh]
- 2 Togyzbay K. BAQ monitopingi qalay jurgiziledi? [How is media monitoring conducted?] [Electronic resource]. – Available at: https://www.azattyq.org/a/kazakhstan_how_is_doing_mass_media_monitoring_807.html (Accessed: 28.04.2019). [in Kazakh]
- 3 Semenova V.V. Kachestvennyye metody: vvedeniye v gumanisticheskuyu sotsiologiyu [Qualitative methods: introduction to humanistic sociology], Semenova V.V. Moscow, Dobrosvet, 1998, 188 p. [in Russian]
- 4 El awmagında taratılattın BAQ monitoringin eseprew normaları jetildirildi [Criteria for calculating media monitoring, spread across the country, have been improved] [Electronic resource]. – Available at: https://www.inform.kz/en/el-aumagynda-taratylatyn-baq-monitoring-in-eseprew-normalary-zhetildirildi_a3554429_2019htm (Accessed: 07 08.2019) [in Kazakh]
- 5 Monitoring SMI. Media monitoring [Media monitoring]. [Electronic resource]. – Available at: <http://press-service.ru/terms/139/2019.htm> (Accessed: 12.12.2019). [in Kazakh]
6. Baizhumanova A. Monitoring pressy kak sredstvo upravleniya informatsiyey. [Monitoring of the press as a means of information management] // Almaty, 2005.– №3, 18-19 pp. [in Russian]
7. Kasatkin S.S. Metody sbora i analiza dannykh dlya monitoringa SMI. [Methods of collection and analysis of data in media monitoring], Science. Society. State. – 2016.– №2 (10), 32-35 pp. [in Russian]
- 8 Piterova A.Yu. Reytingi SMI: tekhnologii i osobennosti. Sochineniye. [Media ratings: technologies and features. essays], Science. Society. Gos.– 2015.– №2 (10). -P.46-48. [in Russian]
- 9 Trofimov E.O. Issledovatel'skiye kompanii. Economica jane marketing. [Vidy i istochniki farmatsevticheskogo rynka]. Research companies. Types and sources of the pharmaceutical market // Economics and marketing, - 2006. –№4 (9), 83-86 pp. [in Russian]
- 10 Esepke koyılğan jane Qazaqstan Respwblıkasy awmagında taratılattın BAQ tizbesi. [Electrondyk resurs]. [List of registered and distributed media in the territory of the Republic of Kazakhstan]. – Available at: <http://qogam.gov.kz/en/kategorii/reestry> (Accessed: 18.11.2019). [in Kazakh]

Автор жайлы мәлімет:

Канзатова А.К. – Журналистика факультетінің магистранты, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан.

Kanzatova A.K. – Master’s student, Al-Farabi Kazakh National University, Faculty of Journalism, Almaty, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Журналистика сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журналдың мақсаты. Қазақ баспасөзінің тарихы, журналистиканың теориялық және қолданбалы ғылымдары, қоғаммен қатынасы, көсемсөзі, баспасөз қызметі туралы мұқият тексеруден өткен материалдарды жариялау.

2. Журналда мақаланы жариялаушы автор Ғылыми басылымдар бөліміне (мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 402 кабинет) қолжазбаның қол қойылған 1 дана қағаз нұсқасын тапсырады және **Word** форматындағы нұсқасын **vest_journalism@enu.kz** электрондық поштасына жіберу қажет. Қағазға басылған мақала мәтіні мен электронды нұсқасы бірдей болулары қажет. Мақаламен бірге автордың жұмыс орнынан **Ілеспе хат** та тапсырылуы қажет. Мақалалар **қазақ, орыс, ағылшын** тілдерінде қабылданады.

3. Авторлардың редакцияға мақалаларды жіберуі «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысында» басуға және шет тіліне аударып, қайта басуға келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы өз туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына, барлық көшірмелердің, кестелердің, сұлбалардың, иллюстрациялардың тиісті түрде рәсімдеуіне кепілдеме береді.

4. Ұсынылатын мақала көлемі (жекедеректер мен әдебиеттер тізімін қоса):
- мақалалар үшін - 8 ден 16 бетке дейін;
- сын пікірлер (монографияға, кітапқа) және конференция туралы пікір - 6 дан 12 бетке дейін болуы керек.

5. Мақала мәтінінің пішіні:
– Microsoft Word (docx) форматындағы файлда;
– Times New Roman шрифінде;
– жақтау жолағы 2x2x2x2;
– 1 жоларалық интервалы;
– 14 кегл;
– мәтінді жақтау көлеміне сәйкестендіру керек;
– Әрбір азатжол қызыл сызықтан басталуы қажет (1 см шегініс);
– транслитерация **Library of Congress (LC)** жүйесінде жасалуы керек.

Мақаланы құру сұлбасы:

XҒТАР <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;
Автор(лар) туралы метамәліметтердің мазмұны (Рәсімдеу үлгісі / Образец оформления статьи / Template қараңыз)

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында қою әріппен жазылады;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемелерде жұмыс істесе, онда автордың тегі мен тиісті мекеменің қасында бірдей белгіше қойылады)

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде (курсивпен);

Мақала атауы – жолдың ортасында (жартылай қоюмен)

Аңдатпа – (100-200 сөз) формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, зерттеу әдіснамасы мен әдістемесі, зерттеу нәтижелері, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет.

Түйін сөздер («Түйін сөздер» сөз тіркесі жартылай қоюмен белгіленеді) (5-8 сөз немесе сөз тіркестері) - Түйін сөздер зерттеу тақырыбын өте дәл бейнелеу керек, сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін мақала мәтінінің терминдерін және де басқа маңызды ұғымдарды қамтуы қажет.

Мақаланың негізгі мәтіні кіріспені, мақсат пен міндеттерді қойылуын, зерттеу тақырыбы бойынша жұмыстардың шолуын, зерттеу әдістерін, нәтижелер/талқылау қорытынды қамтуы қажет (жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1 см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.

Кестелер, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр иллюстрация қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын әрі сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана нөмірленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқаларына міндетті түрде алғаш қолданғанда түсініктеме берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдебиеттерге сілтеме тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің нөмірленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1, 153 б.] арқылы, екінші сілтеме [2, 185 б.] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Мақаланың негізгі мәтініндегі кітапқа сілтеме қолданылған беттерді көрсету керек (мысалы, [1, 45 б.]).

Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпеген басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгісін төмендегі мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмысының мекенжайы, телефоны және e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілінде толтырылады.

6. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның кейін қайтарылуы, оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

7. Электронды корректурамен жұмыс істеу. Ғылыми басылымдар бөліміне түскен мақалалар жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Эксперттер ұсынылған мақалаға оның жариялау мүмкіндігі, жақсарту қажеттілігі немесе қабылданбауы туралы дәлелді қорытындысын қамтитын жазбаша сын пікір береді. Жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда авторлар үш күн аралығында мақаланың корректурасын жіберу керек. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі. Оң сын пікірлер алған мақалалар оларды талқылау және басылымға бекіту үшін журналдың редакциялық алқасына ұсынылады.

Журнал жиілігі: жылына 4 рет.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына келесі реквизиттер бойынша төлем жасау қажет (ЕҰУ қызметкерлері үшін - 4500 теңге; басқа ұйым қызметкерлеріне - 5500 теңге).

Реквизиттері:

1) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»

БИН 010140003594

АО «Банк ЦентрКредит»

БИК Банка: KСJBKZKX

KZ978562203105747338

Кбе 16

Кнп 859

- 2) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859
- 3) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859
- 4) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859

«За публикацию ФИО автора»

Provision on articles submitted to the journal “Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Journalism Series”

1. Publication of carefully selected original scientific works in the field of journalism, publication of materials devoted to the scientific issues of the direction of historical, theoretical and applied research of journalism, public relations, journalism, publishing.

2. An author who wishes to publish a paper in the journal must submit the paper in one hard copy (printed version), signed by the author, to the scientific publication office (at the address: 010008, the Republic of Kazakhstan, Nur-Sultan, Satpayev St., 2. The L.N.GumilyovEurasianNationalUniversity,MainAdministrativeBuilding,Office402)andbye-mail vest_journalism@enu.kz in Word format. At the same time, strict compliance between Word-version and the hard copy is required. And also the authors need to submit a cover letter.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of papers to the scientific publication office means the authors’ consent to the right of the Publisher, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish papers in the journal and their re-publication in any foreign language. By submitting the text of the paper for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about themselves, lack of plagiarism and other forms of unauthorized use in the article, proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, and illustrations.

4. The recommended volume of the paper (including metadata and references):

- for papers – between 8-16 pages;
- for reviews (of monographs, books), reviews on conferences – between 6-12 pages.

5. Text formatting requirements:

- Microsoft Word file format (docx);
- Times New Roman font;
- the size of the fields 2 * 2 * 2 * 2;
- line spacing 1,
- size 14;
- text alignment in width;
- each paragraph beginning with the main line (indent 1 cm);
- transliteration is carried out according to the Library of Congress (LC) system.

Structure of the article:

IRSTI <http://grnti.ru/> – first line, left

The content of the metadata about the author (see Рәсімдеу үлгісі / Paper template)

Initials and Surname of the author (s) – center alignment, italics

Full name of the affiliation, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization)

Author’s e-mail (s) – in brackets (italics)

Paper title – center alignment (bold)

Abstract (100-200 words) must not contain formulas or repeat the content of the paper; it must not contain bibliographic references; it must reflect the summary of the paper, preserving the structure of the paper – introduction, methodology and research methods, research results, conclusion.

Keywords (the phrase «Keywords» is bold) (5-8 words/word groups). Keywords must be extremely accurate to reflect the subject area of the study, include terms from the text of the paper and other important concepts that make it possible to facilitate and expand the possibilities of finding the paper by means of an information retrieval system).

The main text of the paper must contain an introduction, setting goals and objectives, a review of works on the research topic, research methods, results / discussions conclusion / conclusions – line spacing – 1, «main line» indent – 1 cm, justified alignment.

Tables, figures must be placed after the mention. Each illustration must be followed by the inscription. Figures should be clear, clean, and unscanned. Only those formulas referenced in the text are subjected to numbering.

All abbreviations and shprtenings, with the exception of obviously well-known, must be decoded when first used in the text.

Information about the financial support of the work is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text, references are indicated in square brackets. References must be numbered strictly in the order of mention in the text. The first reference in the text to a reference must have the number [1, 153 p.], the second – [2, 185 p.], Etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). Links to unpublished works are not allowed. Undesirable references to unlicensed publications are not recommended (examples of the description of the list of references, descriptions of the list of references in English, see below in the sample article).

At the end of the paper, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the paper is in Kazakh), in Kazakh and English (if the paper is in Russian) and in Russian and Kazakh (if the paper is in English language).

Information about the authors: last name, first name, patronymic, scientific degree, position, affiliation, full business address, telephone, e-mail – in Kazakh, Russian and English.

6. The manuscript must be carefully verified. Non-compliant manuscripts will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the manuscript has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Papers submitted to the Department of Scientific Publications (editing office) are sent for anonymous review. Experts give a written review of the submitted paper with a reasoned conclusion about the possibility of its publication, the need to send for revision or (rejection) of the paper. Papers that have received a negative review are not accepted for reconsideration. Authors should, within three days, send the proofreading of the paper if it is decided to finalize the paper. Corrected versions of papers and the author's response to the reviewer are sent to the editor. Papers with positive reviews are submitted to the editorial board of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive opinion on publication must pay to the following banking details (for ENU employees – 4,500 KZT, for outside organizations – 5,500 KZT):

Requisites:

- 1) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
БИН 010140003594
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК Банка: КСЖВКЗКХ
KZ978562203105747338
Кбе 16
Кнп 859

- 2) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859

- 3) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859

- 4) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859

«For the publication of the name of the author»

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия: Журналистика»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ в областях журналистики, связи с общественностью, публицистики, издательского дела.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале, необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором, в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, учебно-административный корпус, каб. 402) и по e-mail vest_journalism@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией. Также авторам необходимо представить сопроводительное письмо.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя – Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева – публикации статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Рекомендованный объем (включая метаданные и список литературы):

- для статей – от 8 до 16 страниц;
- для рецензий (на монографии, книги), отзывов о конференциях – от 6 до 12 страниц.

5. Требования к форматированию текста:

- формат файла Microsoft Word (docx); – шрифт Times New Roman;
- размер полей 2*2*2*2; – междустрочный интервал 1; – кегль 14;
- выравнивание текста по ширине;
- каждый абзац должен начинаться с красной строки (отступ 1 см);
- транслитерация осуществляется по системе Library of Congress (LC).

Схема построения статьи:

ГРНТИ <http://grnti.ru/> – первая строка, слева

Содержание метаданных об авторе (см. Рәсімдеу үлгісі / Образец оформления статьи / Template)

Инициалы и фамилия автора(ов) – выравнивание по центру (жирным)

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках (начертание курсивом)

Название статьи – выравнивание по центру (начертание полужирным)

Аннотация (100-200 слов) не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, методологию и методику исследования, результаты исследования, заключение.

Ключевые слова (словосочетание «Ключевые слова» выделяется полужирным) (5-8 слов/словосочетаний). Ключевые слова должны предельно точно отражать предметную область исследования, включать термины из текста статьи и другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку цели и задач, об-

зор работ по теме исследования, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» – 1 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. Каждой иллюстрации должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1, 153 с.], вторая - [2, 185 с.] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 с.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Эксперты дают письменную рецензию на представленную статью с мотивированным заключением о возможности ее опубликования, необходимости направить на доработку или (отклонении) статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию, к повторному рассмотрению не принимаются. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи в случае принятия решения о доработке статьи. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию, необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4.500 тенге, для сторонних организаций – 5.500 тенге):

Реквизиты:

- 1) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
БИН 010140003594
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК Банка: КСJBKZKX
KZ978562203105747338
Кбе 16
Кнп 859

-
-
- 2) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859
- 3) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859
- 4) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859

«За публикацию ФИО автора»

Редактор: **Қайрат САҚ**
Жауапты редактор: **Гүлсім БАЗЫЛХАН**
Жауапты хатшы: **Гүлжазира ЕРТАСОВА**

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Журналистика сериясы.
- 2020. - 2 (131). - Нұр-Сұлтан: ЕҰУ. - 118 бет.
Шартты б.т. - 7.5 Таралымы - 25 дана
Электронды нұсқа: [http: // buljourn.enu.kz](http://buljourn.enu.kz)

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды